

**De laatste episode
uit het leven
van Peter Hoogdal**

Frans Gillis

ISBN: 978 90 8666 534 1

NUR: 301

© 2021, Frans Gillis

Mosae Libro, Maastricht

Foto omslag: Leo Patrizi

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

*Voor mijn vrouw, die heel haar leven voor anderen
klaarstond zonder de behoefte te voelen
er iets voor terug te krijgen.*

Op een klif hoog boven de kust stonden al jaren enige huisjes. Ze stonden nogal verspreid waardoor het leek alsof de bewoners ervan elkaar vreesden, al wisten ze dat ze toch niet zonder elkaar konden.

De huisjes hadden langs de voorkant een weids uitzicht over de zee. Aan de achterkant voelden ze zich beschermt door een dennenbos dat je hier niet zou verwachten. Vermoedelijk waren die dennen daar indertijd door boeren geplant om hun akkers in het najaar en in de winter te beschermen tegen de van overzee komende stormwinden.

Het waren eenvoudige huisjes met een dak van rode Pottelbergse pannen en met een minimum aan comfort; een woonkamer, een open keuken, een douche en een kleine kamer die je zowel als slaapkamer als voor bergruimte kon gebruiken.

Het meubilair was karig; een grenen tafel, een rieten zetel, twee stoelen met biezen matten, een kast met bijbehorend nachtkastje uit kerselaar, en een bed, zo dikwijls gevernist, dat je het vernis zou moeten afkrabben om te weten welke houtsoort er onder zat.

In een van die huisjes woonde Peter Hoogdal. Hij was al een oude man en zijn burens noemden hem Stokman omdat ze zijn ware naam niet kenden en hij tijdens zijn wandelingen op een wandelstok steunde.

Hij had het huisje gekocht het jaar nadat zijn vrouw was gestorven. Na gedurende enige jaren bij een scheepvaartbedrijf cognossementen van de Holland-Afrika lijn en van de KNSM te hebben ingetikt, had hij als stuurman op een schip de weide wereld rondgezworven, om na al dit dwalen en na heel veel mensen te hebben ontmoet, te trouwen met Sandra, een meisje dat hij door een gelukkig toeval had leren kennen.

Om een leven met meer regelmaat te kunnen leiden nam hij op aandringen van zijn ouders een groothandel in zuivelproducten over van een bejaard echtpaar. Naast de vele uren die ze in hun zaak doorbrachten werden de bezoeken aan restaurants met leveranciers of cliënten een nu eens aangenaam dan weer een veeleer verplicht tijdverdrijf. Hij was toen een man van de wereld geworden die leefde volgens de vereisten van de maatschappij. Hij verdiende geld, bracht een kind groot, feestte wanneer er te feesten viel, schudde handen, feliciteerde mensen, bezocht zieken, was anderen behulpzaam, groette stoffelijke overschotten, condoleerde nabestaanden, alles naargelang de omstandigheden dat vroegen.

Zo vergingen jaren. Er bestond echter niets dat bleef duren. Oud, en gebroken door Sandra's dood, was dag na dag – als bij een solitair levende oude olifant – de behoefte gegroeid zijn laatste levensdagen in eenzaamheid door te brengen.

Rolf, zijn zoon, had van hem dezelfde neiging tot zoeken en onrust geërfd en was evenals Peter lange tijd de weide wereld ingetrokken als stuurman op de MS Rotterdam.

Hij had dat toen spijtig gevonden omdat hij de nabijheid van zijn zoon erg miste, maar Sandra had toen die spijt getemperd door hem ervan te overtuigen dat voor Rolf het moment was aangebroken om op zijn eigen benen te staan. Loslaten en afscheid nemen van wat dan ook had hem steeds pijn bezorgd. Het was nooit zijn sterkste kant geweest. Het was voor hem als het zich neerleggen bij dat waar hij zijn leven lang tegen had gevochten; de vergankelijkheid.

Al viel hier op de klif een eenvoudiger leven zonder veel comfort en welstand hem gemakkelijk (zijn materiële behoeften waren geslonken tot het levensminimum) rustiger worden, zoals gehoopt ja zelfs verwacht, was er niet bij. Ook hier kon de rust hem geen thuis geven.

Soms vergeleek hij zich met de zee. Die kon o zo kalm zijn waarbij ze de op het strand traag rollende golfslagen hun energie liet opsparen om ze later hun

opgedane frustraties te laten afreageren door ze met zoveel te meer geweld schuimkoppend op de kust te laten beuken.

Omdat er al tachtig jaren op zijn teller stonden konden zij die hem kenden zijn beslissing om op de afgelegen klif te gaan wonen niet begrijpen. Ze waarschuwden hem zelfs; al zo oud en nog zo een afgezonderde plek gaan opzoeken.

Veel moeite om hen dat uit te leggen had hij niet gedaan. Hij was in een stadium van zijn leven beland waarin hij ondervond wat Prediker al een paar duizend jaren geleden had ervaren; dat alles wat er onder de zon werd gezien en gedaan niets meer was dan schijn, ijdelheid, lucht en leegte. Die ervaring met anderen delen leek hem niet mogelijk. Ze kon niet begrepen worden. Ze kon enkel gevat worden door ze te beleven.

Geboeid door de zich tot aan de horizon uitstreckende zee bracht hij meestal zijn dagen door op de bank voor zijn huisje. De horizon die hem in zijn jonge jaren zo had aangetrokken. Die hem zo nieuwsgierig had gemaakt om te weten wat er achter lag. Die hem de wereld had ingestuurd opdat elk dorp, elke stad, elke streek, elk land, hem niet onbekend zou blijven; zelfs om elke mens te leren kennen, maar dat laatste was veel moeilijker en hem ook niet echt gelukt. Om niets in het leven te missen had hij van her naar der gehold om waar ook elk evenement mee te maken.

En keek hij niet naar de zee, dan volgde hij het grillige spel van de wolken, naar het licht dat wedijverde met de schaduwen, naar de oneindige variatie van kleuren. Hij vond het niet meer nodig hiervoor naar zijn foto-toestel te rennen om het moment, dat er de volgende seconde al niet meer was, vast te leggen.

Foto's, dikwijls niet meer dan een versteend moment waarachter je de werkelijkheid moest zoeken.

Vooraleer dit huisje op de klif te kopen had hij zijn huis verkocht. Eigenlijk hun huis, maar nog onwetend, levend vanuit zijn ik-zuchtige toestand sprak hij meestal over zijn huis tot hij eens op een uitstap in Bernkastel voor een oude gevel was blijven staan en getroffen werd door een opschrift.

DIESES HAUS IST MEIN; UND DOCH NICHT MEIN. DER VOR MIR WAR DACHT AUCH ES WÄRE SEIN. ER ZOG AUS UND ICH ZOG EIN. NACH MEINEN TOD WIRD ES WIEDER SO SEIN.

Omdat hij meende, door hier te komen wonen, de bladzijden uit zijn leven te kunnen omslaan had hij niet alleen hun huis – dat na het overlijden van zijn vrouw zijn huis was geworden – moeten verkopen, maar ook afscheid moeten nemen van hun meubelen die, zoals toen gebruikelijk bij bemiddelde families (er bestond toen nog iets dat op standen leek), bij hun huwelijk aan hen waren geschonken.

De traditie zat zo in elkaar: de ouders van het meisje lieten hen de eetkamer kiezen, die van de jongen de slaapkamer. Zo stond er bij hun huwelijk een eetkamer in eikenhout, Vlaamse stijl, en een slaapkamer in mahonie, Empire stijl, met een lavabo waarboven een spiegel in de vorm van een ontluikende tulp pronkte.

In de volgende jaren bouwden ze met hun spaarcenten een huis, want net als bij velen was dat, vermits men zich dat kon permitteren, als 't ware een verplichting. Het werd door de overheid ook aanbevolen als een verzekering tegen de armoede, al pikte die ook een of zelfs meerdere graantjes ervan mee.

Dat dit ook allemaal kon was deels te danken aan zijn spaarzame vader die elke frank wikte en woog alvorens hem uit te geven. Ze hadden er beiden om het hardst mee gelachen – als ging het om een mop – wanneer vader vertelde dat hij bij wijze van spreken elk muntstuk in tweeën had gebeten, waarop Peter reageerde dat hij dan wel niet elk muntstuk in tweeën beet maar naargelang hij het nodig vond er stukjes van afknabbelde.

Zo viel er in de woonkamer een schouw in carraramarmer te bewonderen, een hal met een vloer in faience mozaïek, afgeboord met groene marmeren plinten en kamers met deuren in eikenhout waarvan sommige opgesmukt met kleurrijk loodglas waarin landelijke taferelen waren gebakken.

In de loop der jaren drong zich regelmatig de vraag op waarom hij dit allemaal deed. Was dat spontaan zoals vogels in de lente een nest bouwen?

Was het om niet uit de toon te vallen, om mee te doen met de tijd waarin hij leefde? Of had Tolstoi gelijk wanneer hij schreef: *Als er geen ijdelheden bestonden zouden we geen levensdoel hebben.*

Zo herinnerde hij zich een grapje. Een leraar stelde op school eens de vraag: *Een boer heeft tien schapen. Wanneer er één gaat lopen hoeveel blijven er dan nog over?* waarop een wijsneus antwoordde: *Geen enkel, want als er één gaat lopen dan lopen al de anderen mee.*

Zijn mensen niet als schapen? Had hij ook niet als een schaap geleefd? Wat zat erachter? Was het geen natuurwet dat wat nieuw was, oud werd? Nieuwe meubels, nieuwe kleding, nieuwe bezigheden, nieuwe opvattingen, het leek op het leven heruitvinden. Dit moest aan de basis liggen van wat men mode noemde. Mode als spanningsveld tussen het bij de groep willen horen en er zich toch van onderscheiden. Mode als mengeling van welstand en kuddegeest. Mode als een onophoudelijke zoektocht naar aanzien, naar erbij willen horen en geaccepteerd worden. Niet meedoen met de recentste trends was bijna dodelijk, was zoals stilstaand water dat omdat het dood was al spoedig rook naar verrotting. Water dat leefde moest stromen. Niet stromen betekende verveling en verveling was kijken in het niets. Een niets, even beangstigend als de dood.

De dood, je wilde er niet aan denken, je ontvluchtte ze, maar ze was er wel. Op de achtergrond was ze altijd aanwezig bij wat je ook deed. Die vlucht, gevlochten tussen de aangeboren levenswil, was wat de wereld dreef. Mensen wilden steeds bezig zijn om aan de eenzaamheid en de vergankelijkheid te ontsnappen. Dit niet te doen was de dood in de ogen zien. Angst voor de dood die zich camoufleerde door een hyperactiviteit die op haar beurt getuigde van een grenzeloze verveling. Angst niet te bestaan, een bestaan dat enkel kon ervaren worden door te handelen, te denken, plannen te maken of bezorgd te zijn.

Zo maakte Peter mee dat wat eens mooi werd gevonden, verdween voor wat nu als mooi werd gezien. En zo ging het niet alleen met voorwerpen maar eveneens met mensen en hun zienswijzen, waar zo goed als niemand erbij stilstond hoe tijdsgebonden alles was. Met hoeveel bewondering er indertijd naar hun interieur werd gekeken, hoe duur het ook was geweest, hoe intens er door vakmensen aan was gewerkt, de mode klasseerde hun interieur als oubollig en de handelaar in tweedehands schatte het niet veel meer waard. Meer dan een habbekrats wilde die man er niet voor geven.

Hierbij dacht Peter aan een vroegere kennis die jaren geleden nog kwaliteitsvolle Perzische tapijten als Naim, Ghoum, Tabriz had gekocht als geldbelegging. Het is vast geen goede belegging geworden. Misschien wacht die man beter af om te verkopen tot het tijt keert,